

STATSHOSPITALET I RISSKOV - TIDEN 1964

Jeg skal forlade folkeskolen, når jeg er konfirmeret. Sådan var det for mine forældre, så det skal deres børn også. (Et synspunkt som jeg har tænkt meget over livet igennem).

Jeg vil gerne lære noget - men det falder nu engang ikke i mit lod. Min mor kigger i Århus Stiftstidende, og finder en plads på en lædervarefabrik fra kl. 7. til kl. 16. samt lørdag fra kl. 8. til kl. 12. Indtil videre skal jeg så bo hjemme og tage med rutebilen til Århus hver dag.

Jeg fylder 14 år den 9 marts 1960, og bliver konfirmeret i Søften kirke den 20 marts 1960, og begynder på Jydsk Lædervareindustri den 1 maj 1960.

Hver anden lørdag skal jeg blive til kl. fjorten og feje og gøre orden sammen med en lidt ældre hjælpepige. To hold skiftes. Det er nu ikke det værste, for Inge-Lise, som jeg danner hold med, er sød og sjov, og fortæller om løst og fast, mens vi ordner og fejer efter ugens arbejde. (Når jeg tænker tilbage, kan jeg erindre lugten af lim, læder, og noget andet stærkt som jeg ikke husker, hvad var for et middel - men lugten fra dengang er der pludselig).

Nå, men når arbejdet er overstået melder problemet sig, for enten er min rutebil kørt, eller også skal jeg vente til hen under aften. Jeg sidder så i ventesalen. Der sidder i det hele taget mange mærkelig mennesker, blandt andet en lille tætbygget mand, som går under navnet ELVIS, hvorvidt det er mandens rigtige navn, ved jeg ikke. Elvis holdt altid "hof", og sagde altid, at jeg lignede en "syg høne". Elvis var "konge" på rutebilstationen. I ventesalens nederste del var der en pølse- og kaffebar, og der i nærheden sidder den faste brigade. I den anden side af lokalet sidder almindelige rejsende. Jeg forsøger at sidde et sted midt imellem, for der sidder nemlig også en anden pige, og hun tør godt svare igen, hvis Elvis siger noget.

Hun er lidt ældre end mig.
 Jeg snakker med hende første gang nede på
 toiletterne, hvor der er skrevet uartige ord
 på alle dørene med sort tuch, eller læbestift.

Hun hedder Krista, og bor i Edslev ved Hørning.
 Hun ekspederer i en bagerforretning på Langenæs,
 og kan heller ikke altid komme med sin rutebil.
 Hun har så fået et klubværelse til den 1.
 "For det sidde på den rutebilstation er til at
 blive tosset af". Siger Krista. Og når hun får
 værelset, kan jeg gå med hende hjem, det er da
 bedre end at sidde i den dødssyge ventesal, så
 kan vi købe en stang winerbrød i fællesskab,
 og lave kaffe i et lille køkken på gangen.
 Og læse i Ugebladet Hjemmet, som Krista har samlet
 i en stak, så bladene ligger i nummerorden,
 for der er en Cavling roman, som er noget så
 fantastisk, og så går vi ikke glip af noget,
 siger Krista. Det vil jeg selvfølgelig gerne.

Krista kommer ganske vist sammen med en soldat,
 og han kan risikere at dukke op - men kommer mest
 om aftenen, fortæller Krista.

Jamen, så skal du da ikke have mig siddende, siger jeg.
 Visvas, siger Krista blot.
 Kommer han, så kommer han, og kommer han ikke,
 så har vi det jo for os selv ...

Sommetider indfinder soldaten sig om eftermiddagen,
 og skal gå til aften, hvis der er byttet om på noget.
 Så drikker vi kaffe og spiser winerbrød alle tre,
 og så går jeg tilbage til rutebilstationen,
 hvor Elvis regerer med sin stab af undersåtter,
 men det er heldigvis ikke så ofte mere ...
 Åhr ... da osse ... siger Krista gerne,
 når soldaten banker kort på døren, og vi lige har
 fordybet os i alle de spændende mennesker,
 som færdes i Cavling romanerne i Ugebladet Hjemmet.
 Men hun er jo nødt til at tage sig af Kurt,
 ellers finder manden jo bare en anden, og det er jo
 ikke sikkert, hun selv finder nogen, selvom hun og
 jeg er begyndt at gå i Tivoli Friheden hver anden
 lørdag, de lørdage hvor jeg ikke skal feje sammen
 med Inge-Lise. Og Krista vil have en ny, som hun er
 nogenlunde sikker på, inden hun slipper Kurt, siger hun.

Min mor var med mig i Århus for at søge plads på Jydsk Lædervare Industri. Og da jeg selv begynder at tage til Århus med rutebilen, har jeg fået at vide. "Hvis jeg er i tvivl om noget, når jeg kommer til Århus, skal jeg spørge en politibetjent, eller en ældre dame". - Og udenlandske søfolk skal jeg holde mig langt fra. "Der er da flere af de andre, siger min søster". Min mor virrer blot med hovedet, og siger at min søster kan gå ud og skuffe havegangene - de har trængt længe, og hvad jeg blev sat til, kan jeg ikke huske - men oplysninger om noget som helst var der intet af hjemme hos os.

Tivoli Friheden får et Vandorgel dët år. Og jeg træffer en ven, som hedder Palle, og er i lære som maskinarbejder. Han har sort hår redt med Bryl creme (hed det vist) og fald ned i panden ligesom Elvis Presley, ruskindsjakke og småternede bukser, og har lige købt knallert. Jeg kan overhovedet ikke fatte, at han interesserer sig for mig. Krista synes, han er noget så fantastisk, og ser lidt til hans ven, som hedder Ole, og hvad der videre hændte fortaber sig mest i fortiden - men jeg kan huske, at jeg kom sammen med Palle i to omgange. Vi gik ture rundt om søen i Tivoli Friheden, og Palle lagde sin arm om mine skuldre, eller holdt mig i hånden ... Jamen, at tilværelsen da også kunne være sådan, kunne jeg slet ikke forstå ... Bekendtskabet holder ikke. Krista sagde bagefter. "Hvis du havde forstået det, havde du gået med ham idag". Men jeg kunne ikke forstå, at nogen kunne bryde sig om mig. - Men jeg husker både Krista og Palle, og de er til stadighed nogle af de få "stjerner", som trods alt findes i mit lille univers.

Det almindelige fabrikarbejde interesserer mig så lidt, som noget kan gøre. Jeg er hjælpepige, og skal gå til hånde. Jeg skal blandt andet tørre olie af låse og metalting, som bliver slået i lædermapperne på maskine, og jeg arbejder mekanisk med hænderne, mens jeg tænker på alt muligt andet. Afdelingslederen, frøken Lassen, skælder ofte ud, fordi jeg ikke koncentrerer mig, som hun kalder det, og det er jo rigtigt nok, men af en eller anden grund trænger det ikke ind i mig, som noget virkeligt alvorligt.

Det er virkelighedsflugt, som jeg gør mig skyldig i. Året forinden har Psykiatrisk Børnehospital stillet diagnosen: Bordelinecase (grænsepsykotisk barn). Hvis diagnosen er sand, hvordan kan man så finde på at sende sådan et menneske på en fabrik ?

Der er mange steder, hvor kæden hopper af ...

Da der er gået nogle måneder, meddeler frøken Lassen, at man desværre ikke kan gøre brug af en person, der er så lidt interesseret i arbejdet. Det kan jeg sige hjemme. Det er jo min mor, som har skaffet mig pladsen. Frøken Lassen er selv begyndt som hjælpepige, og er endt som afdelingsleder, men jeg er åbenbart ikke så klog, at jeg kan se, hvad jeg går glip af. Det kan jeg også sige hjemme, og så kan jeg få min afregning med det samme, og blive dagen tilende.

Jeg er ikke glad, da jeg sidder i rutebilen hjem. Jeg vil få mange skældud af mine forældre. Men fortælles skal det jo, og jeg fortæller det til min mor, som straks går over i stalden til min far, og råber ... Hun er afskediget ... !!! "Fyret", som det hedder på industri-sprog - men det sprog kender min mor, og jeg ikke på dette tidspunkt.

Enden på det bliver, at jeg så skal gå min mor til hånde i huset indtil videre, og vi må så kigge efter en anden plads, eventuelt i huset, hvor jeg måske kan gå lidt billigt for at få nogen til at "tage mig".

Jeg vil gerne i en forretning, siger jeg. Når du ikke kan være på en fabrik, kan du da heller ikke være i en forretning, så skal du jo på handels-skole om aftenen, og det vil du da aldrig kunne klare, og vi kan heller ikke have to, som læser, siger min mor bestemt. Nogen skal altså have plads, og det bliver mig. Jeg er mere bøjelig, og har ikke samme status hos mine forældre som min søster, som er begyndt at læse på Århus Adademi om aftenen, og arbejder nogle timer om eftermiddagen i en købmandsforretning, inden hun går hen på Akademiet i Thunøgade. I samme klasse er Jens Okking, Poul Petersen, som var maler, kaldet PP, og senere rejste til Paris. Lars Rand, og mange andre, og snakken i hjemmet drejer sig næsten udelukkende om, hvad disse mennesker nu gør, siger, eller mener om dette, eller hint ... Jeg husker stadig både lærenes, og min søsters studie-kammeraters navne, og at forstanderen blev kaldt "Stander".

Tiderne er blevet anderledes. Der er ikke så mange, som har pige i huset mere, og jeg får ingen plads i huset, men stadig hjælpe-pige-pladser på forskellige fabrikker, men en dag finder min mor så en plads på et stort revisionskontor. Jeg skal tælle talkolonner sammen på regnemaskine.

Der er alene gifte damer, som taler indforstået om deres mænd og tilværelser. En dame er gravid, og jeg henter ofte lakrids af forskellig slags, for hun er hele tiden "lakridssyg", som hun siger. Der snakkes meget privat på kontoret med de mange damer. En dame går til standarddans, og jeg henter dansekjoler i et renseri i kontortiden, og et kjolesæt, som skal lånes, til hendes mand i en anden forretning, og skal så sige, at jeg har hentet noget til kontoret, hvis nogen af de ledende spørger om, hvorfor det har taget så lang tid. Jeg tør ikke sige, hvad jeg har lavet, for ikke at blive uvenner med damerne, og så tror de ledende, at jeg bare har drevet tiden af og kikket vinduer og sådan. Kontordamerne går ikke til bekendelse.

Det er selvfølgelig udnyttelse, men jeg har aldrig lært at sætte grænser, og er nem at dreje rundt med.

Pladsen på revisionskontoret bliver skæbnesvanger. Jeg bliver sagt op. Men Magasin søger elever, og jeg søger ind, og bliver indkaldt til samtale - men min mor ringer afbud, og fortæller, at jeg er blevet sagt op på et revisionskontor, og jeg græder i flere dage.

Min mor ringer så til doktor Brun i Hinnerup. Mine forældre vil have mig indlagt. - Men doktor Brun vil ikke indlægge. Han siger, at det ikke er det, som er galt. Jeg skal have en læreplads, og han vil prøve at indstille til revalidering, så kan de der finde ud af, hvad det skal være ...

Han kender sgu' da godt sådan nogle rappenskralder, som sidder på sådan nogle kontorer med ensformigt arbejde. De har vel ikke forstand på ret meget andet end kaffeslabberas, siger han lige ud ...

Hvilket gør min mor virkelig vred på ham. Og hun skifter så til en læge i Borum, som hedder Elin XXXXXXXXXX Min far synes, det er for galt, hvad doktor Brun har sagt, men vil ikke skifte læge, og det er blevet sådan at mand og kone godt kan have hver sin læge.

En dag fortæller min mor mig, at Elin [redacted], og hun er blevet enige om, at jeg skal indlægges på Århus Amtssygehus, for jeg går meget foroverbøjet, min alder taget i betragtning, og Århus Amtssygehus skal derfor se på min ryg, og jeg skal blive der nogle dage, så ryggen kan blive nærmere undersøgt.

Til at begynde med aner jeg ikke uråd.

Men det kom hurtigt.

Næh, vil de virkelig se på det,

siger jeg glad overrasket.

Ja, det er sådan en flink læge, hende i Borum,

siger min mor ...

Senere går det op for mig, at det er fordi, der skal skaffes lovhjemmel for tvangsindlæggelse, for jeg er blevet 18 år.

(Jeg er ikke patient hos Elin [redacted], men hos doktor Brun. Hvordan det er ordnet, ved jeg ikke).

Min mor er kaldt ud til flere samtaler, inden der bliver taget bestemmelse.

Nogle gange møder jeg hende tilfældigt på gangen, og standser forundret op. Jamen, er du her idag,

siger jeg ... og er klar over at, det ikke er meningen, at jeg skal vide, at min mor er der ...

Min mor plejer at ringe til den medicinske afdeling, hvor jeg er indlagt, når hun kommer på besøg, og afdelingssygeplejerske frøken Gammelgaard kommer så med besked om besøget ...

Ja, min mor er lige blevet ringet op, for de ville tale med hende på afdelingen ...

Det er da noget underligt noget, siger jeg ...

Nej, det bruger de så tit, siger min mor, som skal skynde sig hjem med rutebilen ...

De vil vide alting, siger min mor, da jeg følger hende til udgangen ...

De spørger ud, og så fortæller jeg ...

De synes også, at jeg har alt for meget at lave i landbruget ... De er flinke ... Jeg får kaffe ... og en dag fulgte en af lægerne mig til stoppestedet, for det var blevet flyttet, fortæller min mor ...

Min mor fik altså en omsorg, som hun givetvis har savnet - og sikkert fortjent på mange måder - formodentlig helt fra barn - men dette fænomen kendte man ikke i 1964. (I nutiden findes en lidelse - Münchhausen by proxy. Jeg har tænkt meget over dette).

Jeg var på Amtssygehuset ca. 14 dage.
Det er længe, fordi ryggen skal røngentfortograferes.

Og det vækker min mistanke, både at opholdet varer så længe - uden der er noget særligt ivejen, og at jeg møder min mor uanmeldt på gangen.

En aften hvor jeg ligger og ikke kan sove, spørger jeg en sygeplejerske om, hun tror, at jeg bliver indlagt på Statshospitalet i Risskov. Hun sætter sig på sengekanten, tager min hånd, og ler dæmpet, for der er flere på stuen. Nej, nej, hvisker hun, og ryster på hovedet. Sådan noget kan slet, slet ikke lade sig gøre ... Jeg siger halvhøjt, at min mor ikke kan lide mig. Det er jo ikke sikkert, at det er rigtigt, hvisker sygeplejersken. - Prøv at gøre hende tilpas. Derfor kan du jo godt have dine egne tanker - men du skal ikke være bange, der sker ikke noget, og med disse ord ønsker hun mig godnat.

Men hun har ikke overbevist mig, og den nagende mistanke gnaver konstant ... En indre stemme, En fornemmelse ... Hvordan definere dette ?

Hvornemmelsen fra skolen da jeg blev hentet.
Fornemmelsen af dagene forinden melder sig ...

Og et par dage efter, da stuegangen er forbi, kommer frøken Gammelgaard, og kalder mig ud på gangen. Åh, kom lige med et øjeblik frøken Elgaard. Overlægen vil tale med Dem. Overlægen på den medicinske afdeling på Amtssygehuset var en kraftig, rød-blond mand. Jeg husker ikke, hvad han hed. Kom lige med herind, siger han, og åbner døren til afdelingens badeværelse. Han peger på en taburet, og sætter sig på kanten af badekarret.

Vi har talt om at, De måske bør indlægges ude på Statshospitalet i Risskov. Deres mor har været her nogle gange, og hun mener det også ...

Vil De have noget imod at lade Dem undersøge derude, frøken Elgaard. De er jo 18 år, så vi skal spørge Dem. Vi kan ikke bare gøre det.

Det er en større historie, hvis De nægter det, siger han, og ser ned i terrazzo gulvet ...

Jeg sitre over hele kroppen, og hjertet hamre.

Jeg vil ikke lade mig indlægge på Statshospitalet, får jeg endelig sagt ... og hvad fejler jeg ?

Jah ... det skal de jo finde ud af, svarer overlægen.

Jeg troede, at De havde fundet ud af det her, siden De vil indlægge mig, siger jeg, til min egen overraskelse over trods alt at have så meget styr på situationen ...

Jah ... Deres mor siger at, De sminker Dem en del ... og ... æh ... der er flere ting ... som Deres forældre ikke kan holde ud ... såh ... æh ...

Jeg sidder helt stille ... Hvor kunne de dog ...

Jeg har jo arbejdet på fabrikker inde i byen. Der er alle jo sminkede, siger jeg med opløst stemme ... og ... og det bruger de ikke hjemme ...

Næh ... Det kan De jo have meget ret i, siger den kraftige, rødblonde læge fredsommeligt - men vi er jo nødt til at tro på, hvad Deres forældre fortæller.

Kan det så lade sig gøre at indlægge mig, hvis jeg ikke selv ønsker det, spørger jeg stadig med den tynde og fremmede stemme ...

Jah ... Det vil jo vise sig, svarer overlægen ... men der er det ved det, at Deres forældre ikke vil have Dem hjem, og vi har ikke plads til at beholde Dem her længere ... og vi kan jo ikke bare sætte Dem på gaden ... Nogle mennesker bor på Statshospitalet livet igennem ... hvis de ikke har andre steder ... De er meget flinke derude ...

(Dengang kunne folk bo på Statshospitalet. Det er forbudt i vore dage).

Så var det rigtigt, hvad jeg fornemmede. Jeg tog ikke forkert. Det er så forfærdelig en fornemmelse, at jeg ikke kan beskrive den på nogen måder.

Det er som alt står stille. Jeg spørger om, jeg kan ringe til min mor fra afdelingens kontor. Det går overlægen med til, og vi går hen på kontoret, og beder frøken Gammelgaard om at ringe op.

Frøken Gammelgaard ringer op. Hun taler kort med min mor. Frøken Elgaard, Deres mor har hovedpine, og kan ikke tale med Dem idag. Jeg skulle hilse ...

Det er ikke sandt - men vel ikke andet end ventet. Jeg siger ikke mere. Græder bare stille. Frøken Gammelgaard tager sit rene, hvide lommestørklæde op af sin hvide forklædelomme. Nu må De være tapper, frøken Elgaard, siger hun, og tørrer forsigtigt mine øjne ... Lidt efter græder hun dog selv, og henter et rent lommestørklæde i depotet på gangen ...

Jeg ligger på en sekssengsstue. De andre begynder at blive nysgerrige. Hvad er det, som foregår, kommer de hen, og spørger frøken Gammelgaard om.

Jeg går mod sekssengsstuen, men bliver indhentet af frøken Gammelgaard, og en sygeplejeelev. De følger mig atter ind på badeværelset. Her skal jeg opholde mig til overlægen har fundet ud af om, det kan lade sig gøre at tvangsindlægge mig. De skal vist have fat i en psykiater.

Tiden på badeværelset er ubeskrivelig.

Psykiateren ankommer ved femtiden.

Stuekammeraterne er begyndt at presse personalet. "Det er for dårligt at meddele folk tvangsindlæggelse klokken tolv, og så komme og hente dem klokken fem". De er forargede. Frøken Gammelgaard er vellidt, og forklarer, at mange formaliteter skal ordnes ...

Psykiateren er en ældre herre i mørkt tøj. Han oplyser, at han har haft en længere samtale med min mor ved middagstid. Da kryber det for alvor i mig.

Min mor havde hovedpine, da jeg fik lov at ringe hjem ved middagstid, siger jeg tomt ud i luften ...

Psykiateren hæver øjenbrynene, som var han ikke vant til at nogen taler udover ham selv ... Såh ... havde hun det ... Såh ... Jah ... Sådan er det jo med den slags sygdomme ... Der er jo mennesker

der hører stemmer - og oplever situationer, som aldrig har eksisteret, siger han, og blader i nogle papirer. De bliver indlagt, siger han så, og går hen, og åbner døren til gangen.

To høje herrer træder ind. Det er politiet.

Tvangsindlæggelsen har været bestemt, inden psykiateren begyndte samtalen med mig. De ventede jo udenfor.

Goddag, siger begge de to civilklædte herrer.
Vi skal køre Dem til Statshospitalet i Risskov.

Jamen, De er jo slet ikke syg, siger den ene.
De skal nok ikke være der så længe, siger den anden.

En sygeplejerske, frøken Gregersen, har pakket mine ting, og står udenfor døren med to poser, og min taske. Hun har pakket det så godt, som hun kunne, siger hun. Jeg nikker blot ...

Frøken Gammelgaard græder, og tørrer sine øjne.

Farvel, siger hun dog, og giver mig hånd ...

Selv er jeg fuldstændig forvirret, og ligesom ude af stand til at reagere på noget som helst.

Så går vi hen ad gangen.

Udenfor holder en grå eller cremefarvet Volvo med buet karrosseri ...

Indlægger på bagsædet med mine poser og taske.

Nu er det sådan, at når De er indlagt på den her måde, så skal De have en værge, siger den ene politimand. De bliver indlagt på noget, som hedder røde papirer, siger den anden politimand ...

Jeg aner ikke, hvad røde papirer er,

og da jeg spørger, erindre jeg ikke,

at jeg fik nogen fyldestgørende oplysninger ...

Hvad har De tænkt Dem i den anledning,

spørger de om foran i bilen ...

Jeg spørger igen efter min mor ...

Deres mor kan ikke være værge i dette her tilfælde,

siger den ene af politifolkene. Er det da hende,

som har indlagt mig, siger jeg, selvom jeg udmærket

ved, at sådan forholder det sig nu engang - og et

sidste lille håb om noget andet brister af sig selv.

Det må jeg ikke oplyse om, svarer politimanden.

De må finde et menneske, som De har tillid til.

Jeg har talt med en af de andre på stuen.

En dame, som hedder Vera [redacted], så vidt jeg husker.

Hun er gift med en købmand, og de bor i Løgten.

Vera har inviteret på kaffe, når vi bliver udskrevet

fra Amtssygehuset. Så kan jeg se deres nye hus.

Jeg fortæller politifolkene om Vera ...

Jah ... Joh ... Jah ... Det er der vel ikke noget

i vejen for ... men ville det ikke være bedre med

noget juridisk, siger de foran i bilen.

En advokat, siger jeg tonløst. Ja, for eksempel,

svarer de foran - men så er vi ved Statshospitalet ...

Jeg skal være på en lukket afdeling. Jeg tror det var afd. 21, eller afd. 24. (Jeg har været derude for at kigge, men der er ikke hospitalsafdeling mere). Hvad afdelingen bliver brugt til, kan jeg ikke se. Den ligger ved siden af Tårnbygningen.

Man skulle op ad nogle trapper. Der var en lang gang. Ved de tilgitrede vinduer står spiseborde, og stole. Det er her, patienterne spiser. Til den anden side er der værelser. Jeg får i første omgang et værelse nær vagtstuen, for de regner med, at jeg måske er farlig på grund af de røde papirer. Afdelingssygeplejersken hedder frøken Jørgensen. ██████████ Jørgensen, men hun har fri klokken fire. Jeg bliver så modtaget af en sygeplejerske, og en sygeplejeelev. Sygeplejersken hedder fru Goldemann, og er en lille lyshåret lidt forfinet kvinde i kridhvid sygeplejeuniform, og hvide sygeplejesko. Sygeplejeeleven hedder frøken Kilden. Hun har kortklippet rødt hår. Kappen sidder lidt skævt, og lidt af den hvide lak er gået af de par hårnåle som hun holder kappen fast med. Hun bærer lyseblå kjole med hvid krave, og hvide opslag på armerne, hvidt forklæde, og har et par brune flettede sko på med halvhøje kraftige hæle, fletværket er gået lidt i stykker på den ene af skoene. Hun er jævn og flink. Hun hjælper med at pakke ud. Hun skal se, om jeg har farlige ting i bagagen. Det har jeg. Jeg har en sodavand, som omgående bliver konfiskeret. Den har stået i mit skab på Amtssygehuset. Det er en ananasvand. Den kan være farlig, siger hun. Jeg stirrer bare på frøken Kilden ...

Der er kaotisk af tanker i mit hoved, men jeg forsøger at lade som ingenting. På en eller anden måde har jeg på fornemmelsen, at det nok er det klogeste ...
Tage livet af sig med en ananasvand ...
Fru Goldemann er gået ud i køkkenet for at hente noget smørrebrød, som hun har taget fra til mig. De andre har spist. Det er jo blevet sent. Der er varm mad om middagen, og smørrebrød om aftenen, meddeler frøken Kilden - og som gættede hun mine tanker, siger hun ... Jeg SKAL gøre dette her ...
Det er jo flasken, som de mener kan være farlig.

Så vender fru Goldemann tilbage, og sætter maden på mit sengebord. Ja, det er ikke fordi, De skal spise her hver dag, siger hun venligt. Det er bare i aften. Og så skal De ind og tale med overlæge Kastberg, han sidder allerede på kontoret og venter ... Normalt skulle De også fotograferes til brug for journalen, det bliver alle, som er indlagt på røde papirer - men der er ingen tilstede nu ... såh ... det må vente til i morgen, siger fru Goldemann tøvende ...

Jeg stirrer bare på begge sygeplejersker ... Fra at være et helt almindeligt menneske, er jeg pludselig blevet en slags forbryder - uden at vide hvorfor, og uden noget forsvar.

Jeg spiser lidt af maden, og så følger fru Goldemann mig hen på kontoret. Hun vil hente mig igen, når samtalen med overlægen er færdig, så kan jeg få aftenkaffe sammen med de andre. De ser fjernsyn, siger hun, og afleverer mig på kontoret.

Overlæge Kastberg sidder bag et skrivebord. Han er en nydelig mand med sølvgråt hår, hvid kittel, som står åben, og ser meget fredsommelig ud. Vars'god at tage plads, siger han. Han spørger ud om forskellige ting. Ja, De virker ikke sindsygt på mig, siger han så, da han har drejet en kuglepen rundt og rundt nogle gange ... Det kan selvfølgelig bero på en misforståelse - men det kan da undersøges. Hvis De vil have mig undskyldt et øjeblik, siger han, og rejser sig. Han vil lige foretage et par opringninger fra et andet kontor, og er hurtigt tilbage ...

Jeg ved - uden at tænke det i tanker - at han formodentlig ringer til mine forældre, og til Amtssygehuset, og dermed også hvad afgørelsen bliver. Og overlægen vender tilbage, og meddeler at, der ikke er tale om nogen misforståelse. Det var noget andet, han tænkte på. Han har taget forkert.

Jeg spørger om, hvorlænge jeg skal være der. Det kan Kastberg ikke sige noget om på nuværende tidspunkt. Det er altid på ubestemt tid for tvangsindlagtes vedkommende, siger han ... Kontrasten mellem nu - og at han, for blot et øjeblik siden, ikke troede på sindsygdhed, slår mig lige med det samme.

Det slår måske også overlæge Kastberg, for han har pludselig travlt med at lede efter noget i en skuffe, mens han fortæller, at det er pæne mennesker, som jeg skal være sammen med på afdelingen, og at min mor ... Hm ... har ringet og spurgt om, hvordan det hele var forløbet, og at de har svaret at, det hele var forløbet stille og roligt ... og at det er pæne mennesker på afdelingen, og at mine forældre nok kommer om søndagen. Herefter åbner han døren, og tilkalder fru Goldemann, som tager over.

Jeg spørger efter et toilet. Jeg har ikke set et toilet siden det på badeværelset på Amtssygehuset - men der var jeg jo også flere timer. Ja, undskyld, frøken Elgaard. Nu skal jeg vise Dem det, siger fru Goldemann. Der er fire toiletter på rad og række med en slags halvdør, som ikke kan låses. Fru Goldemann bliver stående i forrummet, mens jeg er på toilettet. Bagefter går vi ud på gangen. Medpatienterne er ved at drikke aftenkaffe ved bordene. Jeg får plads ved siden af en dame, som hedder Tove [redacted]. Hun er også lige kommet - men fra en anden afdeling, vistnok 31. eller 33. Hun siger, at det er en af de bedre afdelinger, vi er på. Der hvor hun kommer fra, var der mere lukket. Hvor meget mere lukket er svært at forestille sig. Toiletterne kan ikke låses, siger jeg ... Nej, for de er bange for, at vi begår selvmord derinde, siger Tove [redacted] - men der hvor hun var før, var der slet ingen dør, siger hun. Der stod sygeplejerskerne ved siden af, når de var på toilettet ... Hvis du kommer til at græde en dag, så gå derind alligevel, så de ikke ser det på afdelingen. Hvis der kommer nogen, og lukker døren op, sladre de garanteret ikke, for sammenholdet er godt på afdelingen ... Ja, og de skriver alting ned - og sætter lidt til, siger en dame ved nabobordet. Tove Pedersen samtykker ...

Nu skal I se at komme lidt ned på jorden, og lade være med at skræmme livet af folk, siger frøken Kilden, som passerer frem og tilbage på gangen, og passer kaffebord, og aftenmedicin.

De fik vel at vide, under samtalen, at vi er pæne mennesker, siger Tove [redacted], så med et lille smil, da frøken Kilden er gået ud i køkkenet. Ja, flere gange, siger jeg undrende ...

Det er fordi, der lige har været sådan en ballade om en patient. Det var en mand, som hed Ole [redacted]. Han var indlagt, fordi han blev skilt fra sin kone, og forfulgte hende bagefter, og ville dræbe hende. Familien til den unge kone, som havde et barn sammen med Ole [redacted], havde krævet at få besked om, hvis Ole [redacted] blev udskrevet fra hospitalet, for så kunne de tage deres forholdsregler, og hospitalet havde lovet dette. En læge udskrev så alligevel Ole [redacted] i stilhed, og troede at det gik nok. Ole [redacted] gik lige ud fra hospitalet, og fulgte efter den unge kone, som kørte med det fælles barn i barnevognen, og dræbte hende på stedet. (Jeg husker vagt sagen fra aviserne, men ikke om barnet også blev dræbt).

Det har formodentlig været stalking, men det var også et ukendt begreb i 1964.

Det var ikke professor Strømgreen, og heller ikke overlæge [redacted] Dupont, som udskrev - men de har formodentlig været indblandet og udspurgt, for de var ledende overlæger på dette tidspunkt.

En dame, fra Nordjylland, kommer hen til bordet for at hente kaffe. Hun hilser på mig, og siger. Vi har det da så frit. Hvis de kan stole på os, får vi hurtigt fri udgang. Så er tiden ikke så lang. De går tur hver formiddag, og så handler de gerne i en lille kiosk i nærheden. De får vel Deres sygeløn, siger hun ... Næh, siger jeg, og undre mig endnu engang den dag. Det som gælder for alle andre mennesker gælder aldrig for mig ... og hvorfor så det ... ? Det må De da gøre, siger hun igen ... Nej, siger jeg igen, for jeg vidste ikke, at jeg var så syg ... Hvem har indlagt Dem, spørger hun ... Det er vistnok min mor, siger jeg tomt ... Jamen, så sig dog, at De vil hjem, hvis De hverken har sygemelding eller noget ... Jamen, jeg er indlagt på noget, som hedder røde papirer, siger jeg ...

FØJ ... !!! For Søren da ... !!! Det er De da ikke syg nok til, siger de ved bordet ... De skulle se nogle af dem, som kommer ind på de røde papirer. Det er noget helt, helt andet. De begynder at tale om røde papirer ved bordet. Fru Goldemann kommer med Tove [redacted] aften Restenil, og frøken Kilden bliver bedt om, at blive stående til tabletten er indtaget, og få vandglas, og vandkande ud i køkkenet igen. Og så kan vi godt begynde at gå i seng.

En kraftig dame i rød kjole, som hedder fru Kejser, kommer dog hen og hilser på mig. Velkommen her til afdelingen, siger hun. Hun skal snart udskrives, og har værelse langt nede ad gangen. Det bliver kaldt KONGELOGEN, fordi det er et afsides rum i forlængelse af et andet værelse. Fru Kejser hjælper ofte til i køkkenet, og har nøgle til skabe og skuffer. Alting er låst inde på denne afdeling.

Hvad skal De så leve af, mens De er her, spørger damen fra Nordjylland ... Jah ... Det ved jeg ikke. De kommer vel med lidt penge hjemmefra ... Ellers har jeg kun mine konfirmationspenge, siger jeg ... FØJ ... !!! For Søren da ... !!! Siger hun igen. Jeg tror, hun hed fru Christensen.

På Statshospitalet er mænd og kvinder adskilt. Så vi var kun damer. Mærkeligt nok husker jeg ikke så meget fra den første nat, udover at jeg ikke kunne sove - men lod som om, at jeg sov. Jeg kunne mærke nattevagtens ånde, når hun kom ind på værelset, så tæt betragtede man patienten. Den faste nattevagt hed fru Pape. Ingen brød sig om hende, så det var jo godt, at det var om natten, at hun var der. Nattevagterne havde som oftest strikkede hjemmesko på, så det var svært at høre, når de kom. Pludselig stod de der bare.

Jeg tror, at jeg har været så forskrækket, at jeg har fortrængt fornemmelsen af den første nat.

Vi var tre på værelset, som lå lige over for vagtstuen. En ældre dame, en middelaldrende dame, som hurtigt krævede sig udskrevet, og mig.

Om morgenen er der skrigende måger, der kredser over det store uhyggelige hus. Der var hospitalskøkken dengang. Og det skramlede og rungede af spande. Og mænd i forvasket blåt arbejdstøj hjalp til ovre ved køkkenet. Der var noget anstaltagtigt over Statshospitalet - som om skæbner sad i murene, lidelser hang i luften, og levende død lugtede.

Det var gråt, let tåget septembervej - men tørt. Skramlen af spande og mågeskrigene, kan jeg stadig erindre, og lyden af denne morgen vil for altid være prentet i min bevidsthed.

Der var håndvask på værelserne. Jeg mener, vi vaskede os der. Men jeg husker også noget med nogle blikvaskefade. Og nogle mindre blikfade. Det var haleskåle. Og der blev delt sæbe, og klude ud, som skulle smides væk efterfølgende ...

Efter morgenmaden ved bordene på gangen, kommer afdelingssygeplejerske frøken Jørgensen fra kontoret, og hilser på mig. Hun er en høj dame med lidt grå stænk i håret. De hvidlakerede hårnåle som holder kappen på plads sidder pænt lige. Hun har rødbrune snøresko på med halvhøje kraftige hæle, og perlon strømper med en ret tyk søm. Sko og strømper er ikke af høj kvalitet hos afdelingssygeplejerske [redacted] Jørgensen. Hun sagde altid "Når bare man er ren og pæn". Men [redacted] Jørgensen fordømte ikke andre, Det havde bare ikke hendes interesse. Hun interesserede sig for en have, eller også var det et sommerhus, som hun havde i fællesskab med en anden sygeplejerske.

Frøken Jørgensen oplyser om, at der på afdelingen gør patienterne selv rent på værelserne for at få dagen til at gå med noget fornuftigt, men jeg skal nok komme med ud og gå tur allerede fra første dag.

Iøvrigt oplyser frøken Jørgensen om at, der er karbad en gang om ugen, som ledes af en plejer, eller sygeplejeelev. Menstruation bliver benævnt som "ting", og nedskrevet i en bog, Når "tingen" er der, kan man bede om lov til at vaske vagina en ekstra gang, hvis man har brug for dette. Hver dag går en sygeplejeelev rundt med en liste, og hvis der har været afføring, skal man blot sige KRYDS. Hvis der ikke har været noget, skal man blot svare NUL. Man nævner IKKE den slags ord.

En anden sygeplejerske, som jeg ikke husker navnet på, men hun havde et meget smukt kobberfarvet hår, kommer med en skriveblok, og skriver Veras navn og adresse ned. De skal have ringet, og spurgt om hun vil være værge. Og derefter låser hun os ud, for vi skal over til fotografen. De skal have et billede til journalen. Da det er overstået, når jeg lige at gøre håndvasken ren, da frøken Jørgensen kommer, og siger, at de andre er ved at tage overtøj på, for de skal ud og gå en tur. De skal da med, frøken Elgaard, siger hun. Har De nogle penge, spørger hun om. Næh, ikke ret mange, svarer jeg. Jeg ventede min mor på besøg inde på Amtssygehuset, men hun kom ikke. Nå, men hvis De ikke har nok, kan de låne lidt på kontoret. De fleste plejer gerne at gå over i kiosken og handle, siger hun venligt. Jeg nikker, og skynder mig i overtøjet. Der var to elever på afdelingen. Den ene var frøken Kilden. Den anden var frøken Christensen. De var begge meget afholdte. Sygeplejersken med det kobberfarvede hår skal styre flokken. Frøken Christensen beordres med af frøken Jørgensen, og skal gå ved siden af mig. Hun er lyshåret, og har samme blå kjole og hvidt forklæde på som frøken Kilden, men noble brune ruskindssnøresko, og har en kort ulden blå kappe over sig. (På den tid havde sygeplejerskerne en kort ulden blå kappe til udendørs brug).

(Disse kapper hænger på museet på det nuværende Psykiatrisk Hospital i Risskov).

Jeg spørger om jeg må ringe hjem fra en telefonboks. Det giver frøken Christensen mig lov til. Min mor tager telefonen. Er det dig, siger hun ... Kan du da få lov at ringe ... Jah ... men jeg vil gerne hjem ... Det kan der ikke være tale om. Jeg skal først være rask ... Jeg siger, at jeg har fået lov at låne lidt penge på kontoret, og om de ikke kan tage nogle med, hvis de kommer om søndagen ...

De andre siger, at jeg skal sygemeldes, siger jeg. Det er der da ingen grund til! Siger min mor bestemt, og lover at tage lidt penge med, når de kommer - ellers har jeg jo mine konfirmationspenge, som jeg kan bruge af ... De står jo i Sparekassen i Hinnerup, siger jeg grædefærdig ...

Ja, men de kan da hæves, siger min mor uanfægtet.

Da samtalen er sluttet, går vi efter de andre over til kiosken. Alt er kaotisk i mit hoved.

På vejen møder vi en let gråhåret herre i hvid kittel med en almindelig læderlivrem om kittelen. Sådan gik brugsuddeleren klædt derhjemme ...

Frøken Christensen tager mig under armen. Tag det nu roligt. Det går såmænd nok, siger hun. Og som gætter hun mine tanker, siger hun dæmpet. Det var professor Strømgreen ... Han ligner brugsuddeleren, der hvor jeg boede som barn ... Sådan synes jeg også, men turde ikke sige det, siger jeg. Nej, vi må heller ikke tale privat med patienterne. Det vil frøken Jørgensen ikke have, siger frøken Christensen ... Men jeg er allerede blevet i lidt bedre humør, selvom hun ikke må snakke.

Ligegyldigt hvordan jeg vender og drejer det, er jeg ude af stand til at forstå, at hospitalet ikke helt automatisk sygemelder en tvangsindlagt patient - som endda er indlagt på røde papirer - men det skete altså ikke. Hvorfor kom der ikke en socialrådgiver, og foretog sygemelding? Bliver andre tvangsindlagte heller ikke sygemeldt?

Maren [redacted] havde godt styr på tropperne.

Men her springer kæden totalt af for mig.

Hvad med lægerne? Hvor var de henne?
Der var overlæge [redacted] Kastberg. Der var [redacted] Jensen.
Der var en spinkel mandlig læge med guldbriller.
Der var en kvindelig læge med meget kraftige ben.

Når jeg spurgte om en sygemelding rystede de blot på hovedet, og sagde at det ikke var nødvendigt.

Jeg sagde på et tidspunkt, at jeg ikke mente, at jeg var syg, når jeg ikke kunne få en sygemelding. Lægen med de kraftige ben svarede kort. Nå ... men det mener VI altså ...

Da vi går tilbage opdager jeg,
 at vilde roser sætter talrige af knopper,
 som danser op og ned ad de gamle gulbrune mure,
 som feer i mørkegule, lysegule, lyserøde,
 orange, røde, og hvide kjoler,
 som sidder de og venter på at røre mig med
 en slags tryllestav,
 så jeg en dag kan komme fri af dette gamle,
 stive døde hus ... suse hen over kolde nøgne
 marker, høre forårets vibeskrig som er noget af
 det første, som jeg husker fra min barndom ...
 hen over skoven, hvor træerne svajer, ud til
 havet, hvor vandet bevæger sig, og mine forældre
 kommer smilende imøde ... Ah, det var jo bare
 en ond drøm det hele ... Kom med hjem, kære ...

Det er ligesom en varm strøm indeni ...
 Nøjagtigt som da jeg pludselig havde "værnet"
 omkring mig som barn, så ingen kunne gøre mig
 noget ... Nu har jeg så roserne ... Jo, det går
 såmænd nok, som frøken Christensen siger ...

Mine forældre kommer sidst på eftermiddagen
 den første søndag, hvor jeg var på Statshospitalet.
 Jeg bliver hentet på værelset af en sygeplejerske.
 De står begge to midt på den lange gang.
 Goddag, Kirsten, siger de og giver hånd.
 Igen står vi så der som fremmede for hinanden ...

Et øjeblik ønsker jeg, at de ikke var kommet.

Jeg fortæller det om aftenen til en medpatient,
 som lige er kommet til afdelingen fra Ålborg.
 Det er fru Skoda. Hun er sorthåret, og fint klædt.
 Hun har sorte laksko med en lille høj hæl,
 men har svært ved at gå i skoene, for hendes
 ben og fødder hæver, hvilket hun klager en del over.
 Hun har halvstore børn, og er gift med en forretningsmand.
 Vi falder i snak, da vi spiser aftensmad.
 Vi tager begge smørrebrød med samme slags pålæg.
 Vi har vist samme smag, siger fru Skoda,
 og ler sin lille kultiverede latter.

Ellers er patienterne ligesom delt op i klikker.
 Der er borde med almindelige folk.
 Der er borde med lidt finere folk.
 Og der er borde med særligt fine folk, og der skulle
 fru Skoda nok have siddet, men hun har sat sig ved
 bordet med de almindelige, og vil ikke flytte ...

Du skulle have sagt, at de ikke skulle komme.
 Det er din mor, som skulle være her, siger fru Skoda.
 Jamen, jeg har jo ikke andet, siger jeg ...
 Du kan da leje dig et værelse, når du kommer herfra,
 du kan da sagtens klare dig selv, mener fru Skoda ...

Min far var kun med denne ene gang, og min
 søster kom aldrig med ud på Statshospitalet.
 Det var for uhyggeligt, synes min mor.

Min mor kom så selv med rutebilen.

En dag hvor hun kom, stod hun midt på gangen,
 og ventede på mig. Jeg var da lige flyttet til et
 andet værelse længere nede ad gangen.
 Det var iøvrigt KONGELOGEN, som jeg delte med en
 pige på min alder som hed Anne Marie.
 Fru Kejser, som havde boet der,
 var blevet udskrevet, og medpatienten også.
 Min mor havde en mørkegrøn frakke på med brun pelskrave.
 Overlæge Kastberg passerede forbi.

Åhr ... Lige et øjeblik, sagde min mor ...
 Jeg var på vej op ad den lange gang ...
 Kan hun ikke få nogle af de her ...
 chok behandlinger ... de skulle være så gode ...

Overlæge Kastberg har hilst, og er standset op.
 Næh ... fru Elgaard ... Det er en meget voldsom
 behandling for så ungt et menneske ... og det er
 heller ikke aktuelt i dette tilfælde, siger han.
 Han står ret op og ned med nogle papirer i hånden.
 Min mor bliver ved ... Jeg er nået helt derhen.
 Det er, som alt står stille ...
 Men Kastberg er ikke enig med min mor.
 Det ender med at, de kan prøve med noget medicin,
 og det må min mor så nøjes med ...

Medicinen var meget skrap, og dosis formodentlig
 alt for voldsom, og at jeg gik omkuld nogle gange
 er intet under. Jeg ved ikke, hvad medicinen skulle
 hjælpe mod. Ingen oplyste om, hvad det var den
 skulle bruges til, eller hjælpe mod ...

Udover at jeg skulle være en anden ...

Hvad det var for en anden, var der heller
 ingen der oplyste, eller fortalte noget om.

Hospitalet arrangerer en bustur til Sejs ved Silkeborg. En sygeplejerske, fru Jensen, går rundt med en blok, og skriver ned, hvem der skal med ... Jeg har ikke fri udgang, siger jeg, da hun kommer til mig ... Nå ... men jeg skriver Dem på alligevel, siger hun med et lille smil ...

Den dag vi kører kommer en sygeplejerske, frøken Johansen, ud til bussen med mit medicin, som jeg skal have tre gange om dagen. Fru Jensen, eller ergo terapeuterne, skal så give mig den. En medpatient, Ulla, som iøvrigt er fra Silkeborg, siger arrigt. Hun kan jo dårligt stå på benene. Kan I ikke se det ...

Da bussen holder i Sejs, og alle er stået ud, tager Ulla mig under armen, og vi går hen mod en telefonboks. Hun ringer, og fortæller, at hun er i Sejs med en flok idioter, og hun håber sandelig ikke, at møde nogen hun kender, og agter at blive i bussen. Jeg går tilbage. Chaufføren sidder på en bæk ved søen og ryger. Så kommer Ulla. Hun har ringet til en ven, som har motorcykel, og hvis han kan komme afsted med det, vil han komme og køre hende en tur ... Fru Jensen kommer, og spørger om, vi tror, det er "Gårdsdals Rundfart", vi er med på (et anderkendt busselskab, som kørte specielle ture), og at vi har vær's'go at komme ud og være med. Hvis det ikke er godt nok til os, bliver vi låst inde i bussen. Hvor er chaufføren, spørger hun, og ser sig om ... Vi veksler blikke, men siger ingenting. Udenfor er der ved at opstå skærmydsler om, hvilke vej selskabet skal gå, og fru Jensen må opgive os, og skynde sig ud og hjælpe kollegerne. Lidt efter henter Ulla is, og vi bliver i bussen til vi kører tilbage igen. Ulla deler værelse med fru Skoda. Hun forlanger nok udskrivning, siger Ulla. Det er Ulla ked af. Det er jeg også.

Anne , som jeg deler KONGELOGEN med, er også med i Sæjs. Værelset blev kaldt Kongelogen, fordi det lå i den sidste del af et stort værelse med fire senge, som vi skulle gå gennem. - Om der engang har været en lejlighed, er ikke godt at vide.

Medicinen afstedkommer en umådelig tør mund, og frøken Jørgensen beordre, at der skal hentes danskvand til mig ovre i køkkenet, det vil lindre.

Det bliver frøken Christensen, som får opgaven. De kan gå med frøken Elgaard, siger frøken Jørgensen fra kontoret. Frøken Christensen bærer altid danskvandene i sit forklæde. Jeg holder forklædet i begge hjørner, og hun tager seks danskvand op af en kasse i det store køkken, og bærer dem tilbage i forklædet.

Der var karbad en gang om ugen. Det blev ledet af plejerne, og de to sygeplejeelever. Jeg fik frøken Christensen. Hun låste mig ind på badeværelset, og sagde gerne. De laver ingen numre, vel frøken Elgaard ... Nej, det gjorde jeg jo ikke ... for jeg er træls, artig, og konform ... Det står i udskrivningsbrevet fra 1964. Jeg badede så selv, og tørrede mig, og vendte tilbage til dagligstuen, og en anden kunne så komme til.

Sidst i september 1964 bliver prinsesse Anne Marie gift med kong Konstantin i Domkirken i Athen.

Alle er forsamlede i dagligstuen, hvor der er TV, og radio, som vi godt må åbne for. Anne Marie, som jeg deler værelse med, og jeg hører ofte dansktoppen med Jørgen de Mylius.

Maren Jørgensen indfinder sig. Det skal være så alle kan se. De "fine" sidder på stolene. Nogle har sat sig på gulvet. Jeg sidder på kanten af et bord. Min værelseskammerat, Anne Marie, har fundet sig en plads på gulvet. Alle skal kunne se, kommanderer frøken Jørgensen hende fra døren. Det er ved tretiden. Ingen skal have kaffe den dag. Den stod urørt på næsten alle bordene på gangen.

Jeg husker tydeligt kong Frederik komme op ad kirkegulvet med sin datter. Hans fine hvide uniform, alle ordener og medaljer, guldsnore og fine bånd, og at han smiler meget - men måske ikke oprigtigt ...

Jeg husker også biskopperne, som byttede kroner over hovederne af Anne Marie og kong Konstantin.

Den fine helt enkle brudekjole, sløret, og blomsterne.

Prinsesse Anne Marie rejste fra Danmark i blomstret silkekjole, minkjakke, og minkhat, vendte sig om oppe i flyets dør, og vinkede med sin buket. Nu står hun så der, så fin og lille.

Ah ... Bedårende ... Ah ... Yndig ... Ah ...

Lyder det fra de "fine", som udgør en frøken Hansen, som var en lille tætbygget dame, som iredtesatte, når det lod sig gøre. En dame som blev kaldt "Sømanden", for hun sejlede. Hun havde marineblå uniformer med guldtresser om ærmer og på skuldre hængende på værelset. Jeg tror, hun måske var en slags oldfrue, eller hovmester ombord på store skibe. Dengang gik folk i uniformer. Det er for dyrt i vore dage, og for upraktisk. Fru Skoda sad på en stol lige foran mig i hvid bluse, og mørkeblå nederdel, det var lige før hun ønskede sig udskrevet. "Sømanden" var nu ellers flink. Hun lo af Anne og mig, når vi hørte dansktoppen. Hun forlod gerne dagligstuen, når Anne og jeg indfandt os. De skal høre dansktoppen, ellers dør de, sagde hun gerne, og så gik hun ud af stuen med sin bog. Så var der en meget selvbevidst, og efter egen mening, raffineret dame, som gik med meget højhælede sko, og sort skindfrakke, og sort skindhat. Hun var gift med en lære, og blev ret hurtigt veninde med frøken Hansen. Og der var en anden lyshåret dame i noble ternede spadseredragter.

Jeg kan huske, at der også var et valg af en slags, og at den lyshårede forlangte at komme hen og stemme. Det blev afslået i første omgang. Så ville hun ringe hjem til sin mand, og kræve sig udskrevet. Og frøken Jørgensen kom farende ud fra kontoret, og gik rundt, og spurgte om, der var andre, som ville stemme, for så skulle det ordnes.

Og så var der Ida. Hun var lægedatter, og kun 15-16 år gammel. Hvorfor hun var på Statshospitalet, og ikke på Børne Psykiatrisk er en gåde. Jeg var ofte sammen med Ida i beskæftigelsesterapien. Det kunne ikke lade sig gøre at tale fornuftigt med hende. Hun svarede kun med "sort" tale, hvis nogen henvendte sig, eller svarede slet ikke.

De to ergoterapeuter som jeg husker var, fru Flint, som var gravid, og en anden lyshåret dame, som jeg ikke husker navnet på - men det var vist noget med Nørgaard, eller Nørvang ...

Jeg fik lov at lave en perlekæde af små grønne sten, som frøken Nørvang, hvis hun hed det ... synes var noget så raffineret til en hvid bluse. Sådan en kunne hun også godt tænke sig, og det var jeg selvfølgelig stolt af ...

En mærkelig mand, som hedder hr. Jensen, går rundt i terapien, og vil have folk til at stikke fingrene ind i stikkontakterne. Hvad det skal bruges til, er ikke godt at vide. Der er også en mand, som bliver kaldt "Dolle". Han var flink, og rar, og synger ofte forskellige sange.

Så vidt jeg ved, boede "Dolle" på Statshospitalet. Hvor mange har boet der ? Og hvorfor ?

Anne [redacted] og jeg tager ind til byen en dag over middag. Det må vi ikke, men de kan jo ikke se, hvor vi går hen. Anne [redacted] køber et par mere end højhælede træsandal, og jeg køber noget blåt øjenskygge, og en læbestift, og da vi er vel tilbage, er vi travlt optaget i KONGELOGEN med at lægge blåt på hinandens øjne, og Anne [redacted] har sat klip-klapperne midt på bordet, da det pludselig banker let på døren sidst på eftermiddagen. Der er stuegang.

Det er frøken Jørgensen, og 1. reservelæge [redacted] Jensen.

Frøken Jørgensens øjenbryn ryger helt op i panden, og hun giver et lille bestemt nik med hovedet, som altid kom, når hun gav en ordre, eller der var noget, hun ville have gennemført.

I skal se at få ryddet op I to!
Og så få det karnevalshalløj vasket af, siger hun, og lukker hastigt døren.

[redacted] Jensen har stået og talt med en patient i det store værelse, og nærmer sig KONGELOGEN ...

Åhr ... Det er de unge piger. Der er dårligt tid ... De skulle gerne nå at se på fru Skodas ben. De er så hævede ... resten af talleten fortaber sig ...

Vi holder begge to vejret i KONGELOGEN ...
 Åhr ... Sikken et held ... De er gået ...

Frøken Jørgensen blandede sig ikke i, hvad andre gjorde - men hun var ærekær, og har formodentlig ikke ønsket at 1. reserveløge [redacted] Jensen skulle se os i KONGELOGEN, som hun selv havde bevilliget os. Det kunne jo risikere at falde tilbage på hende selv, at værelset ikke blev brugt med rettidigt omhu - men til tant og fjas fordi det lå afsides ...

Fru Skodas ben havde været hævede lige siden, den dag hun kom - om de så var særligt hævede den dag - eller Maren [redacted] holdt hånden over os - og sig selv - må nok stå hen i det uvisse ... [redacted] Jensen spøjte man ikke med.

Anne [redacted] var fra Spentrup. Hun var gået hjemmefra. Jeg husker ikke grunden.

Hun var blevet fundet af politiet, som havde kørt hende til Statshospitalet i Risskov.

Jeg tror også, at hun var tvangsindlagt.

"Vi er knageme' på'en". Sagde hun ofte ...

Og det havde hun jo så ganske ret i.

Når jeg tænker på opholdet på Statshospitalet, har det hele faktisk kun været ca. 6 uger.

Jeg synes, at det var meget, meget længere tid.

En gang om ugen hører vi dansktoppen ...

"All you need is love" ... "All you need is love" ...

skingre The Beatles fra radioen ... Vi sætter fuld styrke på ... Ulla kommer fra sit værelse ...

Fru Skoda er rejst hjem til Ålborg. Hun kunne ikke holde det ud længere, fortæller Ulla fortørnet.

Så kommer frøken Kilden. Hun bruger stadig de brune flettede sko, som hun havde på, da jeg så hende første gang, og det flettede på den ene sko går stadig mere og mere istykker ...

Vor Herre be'vars for et nerveflæng, siger hun.

Skru dog ned! Andre mennesker skal også være her!

Det er et sygehus dette her ... Det er ikke en balsal at I ved det ... bliver hun ved ...

Jamen det er The Beatles protesterer vi alle tre.

Ja! Dem kunne I sgu' lære noget af, siger Ulla.

Hvis I var bedre mod folk, rejste de måske ikke hjem.

Hvad mener De ? Siger frøken Kilden let stødt.

Så kommer frøken Jørgensen fra kontoret ...

Hvad er det for en kattedemusik, siger hun.

Det er da The Beatels, siger Anne [redacted] ...

The ... Hvad for noget ? Siger frøken Jørgensen.
og kommer helt ind i dagligstuen ...

"Sømanden" ler højt, og forsvinder med sin bog.

Nede i parken synger "Dolle". Og en stor kraftig
kvinde fra den berygtede afdeling 33. svinger med
nogle grene, og synger HOSIANNA ... HOSIANNA ...

Frøken Jørgensen stiller radioen ned på en styrke,
som hun mener er passende, og hvis vi lukker op
igen, bliver vi forment adgang til at høre radio,
siger hun med hævede øjenbryn, og det lille nik.

De kan godt komme med, siger hun så, og nikker
mod frøken Kilden. Hvornår lærer De, at De ikke
skal diskutere med patienterne. De SKAL give en ordre!
Og hvornår får De nogle ordentlige sko, frøken Kilden,
hører vi frøken Jørgensen ude fra gangen ...

Ulla vil ikke blive i stuen, når vi ikke må høre,
som vi vil, og med de to idioter udenfor, er det
hele da helt umuligt, mener hun, og går sin vej.

Anne Marie og jeg bliver siddende ...

Septembereftermiddagen går på hæld, og varm sol
glimter i siksak hen over det slidte linoleumsgulv.

Jeg ved ikke, hvor mange gange vi fik at vide,
at det ikke var en balsal ...

at det ikke var en skønhedssalon ...

at det ikke var en frisørsalon ...

at det ikke var en generalforsamling, når vi snakkede.

at det ikke var Gårsdals Rundfart, når vi blev
inviteret på bustur ... men et sted for syge

mennesker ... MEGET SYGE MENNESKER ...

Hen under aften kommer der stuegang med frøken
Jørgensen i spidsen. !. reservelæge [redacted] Jensen,
frøken Johansen, og frøken Kilden danner bagtrop.

Denne gang har vi ikke noget i klemme.

Anne [redacted] og jeg sidder fredeligt i dagligstuen,
og spiller Dam, og den lille procession går igen.

Helt uden humoristisk sans var [redacted] Jensen dog ikke. En dag hvor han også gik stuegang, sad jeg og læste i en bog, som bibliotekaren havde lånt mig sammen med nogle andre. Den, som jeg læste i, hed. "Rose Blandt Rødder". Nå, De læser, sagde han. Jeg nikker blot ... Han rækker ud efter bogen. Kikker på titelen, og siger så med et lille smil ... (Ikke det sædvanlige arrogante). Føler De Dem sådan ... Jeg husker ikke, hvad jeg svarede. Det var lige efter, at jeg havde klaget over, at jeg blev dårlig af medicinen, og Kastberg seponerede den i første omgang, men senere kom de med noget andet, for det ville min familie have. Det var også [redacted] Jensen, som irriteret sagde. Jamen, Deres familie kan så'gu da ikke have gavn af, om De får medicin eller ej ... Det var også [redacted] Jensen, som sagde. De må da gerne komme hjem for vores skyld - men Deres forældre vil jo ikke have Dem, og vi kan jo ikke bare sætte Dem på gaden ... Det var også [redacted] Jensen, der kom og tilså mig efter en rygmærksprøve, som var meget smertefuld dengang, og på ingen måder ufarlig. Frøken Kilden holdt i hånd, og fortalte, at medpatienterne havde været bekymrede, men synes, at det var godt klaret. - Og det hjalp jo da lidt på de mange smerter, som var efterfølgende. Kort efter bliver jeg flyttet til den åbne afdeling nedenunder. - Der var ikke så "hyggeligt" som ovenpå. Jeg husker ikke noget særligt om den, udover at der var en pige på min alder, som hed Kirsten Yde. Vi gik mange ture sammen, og talte meget sammen. Jeg husker hende tydeligt. Hun var fra Nordjylland. Der var også en køn mørkhåret pige, som boede på Statshospitalet. - Hvorfor ved jeg ikke. Hun gik som regel rundt i en sort nylon kimono, og spillede ofte på klaveret i afdelingens dagligstue.

Det er blevet besluttet, at jeg skal søge arbejde, og have et værelse i byen.

Jeg får så et værelse ovenpå i en villa.
Og et job på et kontor i et varehus, hvor jeg skal tælle talkolonner sammen på regnemaskine.

Her springer kæden totalt af igen.

Hvad skal det hele bruges til ?

- 1). Hvorfor kom der ikke en socialrådgiver, og var behjælpelig med at søge værelse, og egnet arbejde, eller en læreplads ?
- 2). Der var socialrådgivere på Psykiatrisk Børnehospital. Det må der også have været på Statshospitalet - men jeg mødte ingen.
- 3). Sygemelding blev aldrig til noget, opholdet blev for min egen regning.
- 4). Ingen sansede åbenbart, at der ikke var sammenhæng i de oplysninger der er givet.
- 5). Et øjeblik er beskrivelsen:
Indkrævende, umulig at stille tilfreds.
Hundser med den store søster, går med hvide handsker i roerne hjemme på forældrenes gård, sminker sig, og tror, at hun er finere og bedre end alle andre, osv. osv.
- 6). Næste øjeblik er beskrivelsen:
En meget forsagt og angstelig person, hvor kontakten til andre mangler.
Et grænseløst trist og forgræmmed barn, som mangler initiativ til alt, er meget genert, og tror sig dummere end andre, osv. osv.
- 7). Et grænseløst trist og forgræmmed barn, som styrer familien, og hundser den store søster ?

Der kunne siges meget mere om dette - men lad det være indeholdt i at kendsgerningerne må tale for sig.

Jeg blev så udskrevet fra Statshospitalet i Risskov den 22 oktober 1964. Hvor jeg blev indlagt den 8 september 1964 fra Århus Amtssygehus på tvang.

Ansættelsen på kontoret i varehuset bliver ikke af længere varighed. Jeg bliver ansat pr.

1 november 1964. I februar måned 1965. får jeg øje på en annonce i avisen, hvor der søges en ung pige til at gå til hænde i en forretning med hatte og handsker. Og jeg ringer for at høre ... Jo! Jeg kan komme til en samtale ...

Ahr ... Det er da ikke en plads at søge, siger min mor ærgeligt. Hun tænkte nok, at det ikke ville gå med pladsen i varehuset - men jeg kan da godt søge pladsen i hatteforretningen, så kan jeg da blive overbevist, siger hun opgivende.

Forretningen hedder "LATONA", og ejes af frøken Agnes Sørine Andersen, som er en statelig dame på 68 år. Der kommer et brev med posten om ansættelsen, kan jeg sige hjemme ...

Der er meget at gøre ud af dig, siger min mor.

Men jeg får et godt samarbejde med frøken Andersen, og hendes niece som hjælper til. Jeg hjælper med at sy, ekspedere, og går til hænde, og kan sy mange ting selv, og være alene om ekspeditionen, hvis frøken Andersen ikke er der, da frøken Andersen bliver syg, og forretningen må sælges, for hatte og handsker er ved at gå af mode.

Jeg er chokeret. Du kan da ikke blive i samme plads alle dine dage alligevel, siger min mor.

Jeg studerer så igen avisen, og får øje på en annonce fra et skibsværft, som søger hulkortdamer. Gerne til oplæring står der. Og jeg ringer atter op for at høre. Der stod til oplæring, siger jeg beklemt. Ja! Det er korrekt.

Jeg kan komme til en samtale. Det er da alt for indviklet for dig, siger min mor. Men jeg får pladsen på Skibsværftet Flydedokken fra klokken 7.30.

til 16. og hver anden lørdag til klokken 12.00. men kortere arbejdstid er ved at blive indført, så der bliver nok snart fri hver lørdag. Det er noget Fagforeningen bestemmer. Jeg ved dårligt, hvad en fagforening er, og nøjes med at sige ja og nej, som jeg fornemmer, at de forventer af mig.

Jo, jo, jeg skal nok melde mig ind i en fagforening.

Ja, for vi har ingen ansat her, som ikke er medlem af HK. Det forlanger dine kammerater i Hullestuen.

Kammerater ... Jeg tænker på Krista, soldaten, Palle, og Tivoli Friheden, da jeg går fra mødet med personalechefen op på hospitalet for at besøge frøken Andersen, og det blev en af de sidste gange, at jeg talte med hende, og så hende.

Du bliver nok afskediget, er mine forældres eneste kommentar til hullepladsen. Det bliver jeg nu ikke, men det er ikke nogen nem plads for mig på Flydedokken. Det er en ekstrem omvæltning at komme fra den pæne frøken Andersen, og til de skrappe hulkortdamer på Flydedokken, hvor alt går efter tariffer, fagforeningsprincipper, og hakkeorden.

Der går små to år med arbejdet på Flydedokken, og det bliver mere og mere moderne at rejse sydpå, og jeg rejser min første ferietur alene sidst på sommeren i 1968, og bestemmer undervejs at finde noget andet at lave, når jeg kommer hjem. Og en fredag aften i februar måned 1969, da jeg er på vej hjem fra Flydedokken, tager jeg endelig mod til mig, og går op i byen, og køber nogle folieark til at skrive en ansøgning på, for jeg har set i avisen, at et nybygget hotel søger en telefon- og receptions dame. Jeg ser mig tilbage over skulderen mod værftet ... Lidt tyndt februar sol strejfer mit ansigt, som hænder der stryger - måske frøken Andersens - måske værftets afskedshilsen. Ja, farvel, og tak for det hele. Jeg er blevet venner med det store urolige værft. Hvor stålet banker iltært, hvor tunge kraner løfter taktfast, hvor der bandes, og strejkes, og arbejdes på akkord, og svedes, og skældes ud, og hvor, vi hulledamer, går til bal hver fredag, eller lørdag i Århus-Hallen, og hvor sne og regn stod som hagl mod ansigtet, når vinden gik i øst om vinteren, og vi står af bussen i Park Allé, og begynder turen til havnen, og Dokken - som venter med alt sit væsen.

Det hele er ikke så svært mere. Det skal nok gå nu. Selvom mange ting stadig er problematiske, så har jeg forsonet mig med, at det ikke kan være anderledes for mit vedkommende. - Nogle blev mine "stjerner". De andre har ingen betydning mere, og derfor er det heller ikke svært at fortælle om hverken fortiden, eller nutiden, da det bliver aktuelt ...

Den 1 marts 1969 bliver jeg så ansat som telefon- og receptions dame på Hotel Mercur i Viby ved Århus.

Og nogle få år efter, er der næsten ingen kontakt til min familie mere - end ikke til jul, eller fødselsdage, og jeg har aldrig været inviteret til familie-komsammen, bryllupper, konfirmation, barnedåb, eller noget andet.

Det er bare sådan. De mener, at jeg er syg.

Min far dør i 1979 af en hjerneblødning.

Min mor blev senil dement, og fik nogle meget triste år på plejehjem indtil sin død i 1992. I hendes journal, som blev udleveret efterfølgende står, at min søster har oplyst, at jeg er syg.

I 2005 bliver min søster pensioneret, efter at have været præst gennem en årrække. Hun kontakter mig da, og synes, at vi skal ses, om ikke andet så til frokost i byen.

Efterfølgende taler vi sammen engang imellem - men min søster begynder at kontakte andre, og spørger om, de ikke synes, at jeg er syg.

I 2007 får jeg noget svimmelhed, og utilpashed med hurtigt hjertebanken. Min søster mener, at det må være noget psykisk, og synes, at jeg skal henvende mig på Psykiatrisk Skadestue, hvilket jeg gør efter mange opfordringer fra hende.

(På daværende tidspunkt tænkte jeg ikke mere på de gamle indlæggelser i 1959 og 1964).

Jeg får en henvisning af min læge til en undersøgelse på hjerteafdelingen på Skejby Sygehus, og tid til blodprøvetagning forinden.

Da jeg er på vej ned ad trapperne den 13 juni 2007 for at tage afsted til blodprøver, går jeg lige i armene på to uniformerede politibetjente, som skal bringe mig til Psykiatrisk Hospital i Risskov, for det er besluttet fra skadestuen, at jeg er psykisk syg, og skal tvangsindlægges.

Det viste sig senere, at min søster er en bekendt af skadestue-overlæge Ulla [redacted]s, som iøvrigt har været menighedsrådsformand, hvor min søster har været præst gennem flere år.

Hjertelidelsen blev afvist som noget psykisk.

Jeg diagnostiseres med nøjagtig samme diagnoser, som står i de gamle journaler fra 1959 og 1964, som er rekvireret, inden jeg kommer til hospitalet.

(Kopi af Landspatientregisteret vedlægges).

Jeg opholder mig på Psykiatrisk Hospital gennem 3 måneder - men endelig lykkes det da at blive udskrevet - ikke mindst på grund af plejepersonalets undren over indlæggelsen, og varigheden heraf.

Jeg blev så udskrevet den 28 august 2007.

- Det er en betingelse, at jeg kommer sammen med min søster.
- Det er en betingelse, at jeg indtager medicin varigt,
- Det er en betingelse, at jeg modtager bostøtte.
- Det er en betingelse at, jeg vil have hjemmesygeplejerske, m.v.

Jeg henvender mig til en advokat, som ret hurtigt meddeler, at papirene på ingen måder er gyldige for tvangsindlæggelse, men fristen for at klage er overskredet, og vi skal søge tredje instans bevilling.

Herefter får jeg en fornyet henvisning til Hjerteafdelingen på Skejby Sygehus, Og det viser sig, at jeg har en ret alvorlig hjerteklaplidelse, og på ingen måder tåler den psykiatriske medicin "Risperdal".

Den 5 november 2007 meddeler jeg Lokal Psykiatrien, og min søster om den oversete hjertelidelse, og at der er søgt tredje instans bevilling, og at A-kassen gør vrøvl, fordi der ikke er sygemeldt.

Herefter har jeg INTET hørt, eller set til hverken det psykiatriske system, eller min søster.

Udover hvad der har været af klageskrivelser, men disse er gået gennem bl.a. Patientombuddet, m.v.

Jeg holder nu jævnlige kontakt til en advokat.

Århus, den 25 marts 2014.